

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора,

Теличко Наталії Вікторівни

на дисертаційне дослідження Шайнер Ганни Ігорівни

на тему: «ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ

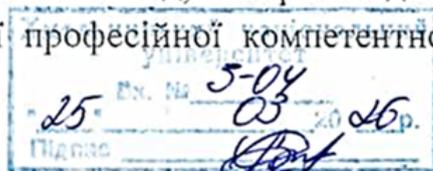
ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ СЕРЕДОВИЩА»,

*поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти*

Актуальність теми дисертаційного дослідження та зв'язок із відповідними науковими програмами, темами, планами. Актуальність досліджуваної теми зумовлена сучасними глобалізаційними процесами, інтенсивним розвитком цифрових технологій проектування та розширенням міжкультурної взаємодії у сфері архітектури й дизайну. У цих умовах діяльність дизайнера середовища набуває нових змістових характеристик і функціональних ролей, оскільки фахівець цієї галузі не лише створює естетично привабливі та функціональні просторові рішення, але й виступає медіатором між культурними традиціями, технологічними інноваціями та соціальними потребами. Зазначені зміни, в свою чергу, зумовлюють підвищення вимог до професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища, закономірно актуалізують проблему формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, оскільки сучасна креативна індустрія функціонує у глобальному професійному просторі, де англійська мова виступає одним із ключових засобів професійного спілкування. Володіння нею забезпечує можливість роботи з англійськими цифровими сервісами та програмними продуктами, використання спеціалізованої фахової термінології, ознайомлення з професійними джерелами, а також ефективну комунікацію з іноземними партнерами та презентацію власних творчих проєктів. Доцільно обґрунтованим, у нашому баченні, є той факт, що формування іншомовної професійної компетентності є важливим чинником професійної мобільності майбутніх дизайнерів середовища та їхньої успішної інтеграції у міжнародний професійний дискурс.

Цілком погоджуємося з дисертанткою, що, з огляду на викладене, особливо посилилась проблема відсутності достатнього рівня розроблення теоретико-методологічних засад для наукового обґрунтування системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

Важливість дослідження також підтверджується спрямованістю роботи на подолання виокремлених автором суперечностей, що передбачає удосконалення сучасної практики іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища до функціонування в багатомовному професійному середовищі; актуалізує необхідність розроблення концептуальних засад, створення дієвих педагогічних умов для формування іншомовної професійної компетентності

майбутніх дизайнерів середовища, удосконалення її змістового, технологічного, навчально-методичного забезпечення.

Дисертаційне дослідження виконане в межах науковому напрямку Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» «Актуальні проблеми гуманітарних і суспільствознавчих наук». Дисертаційне дослідження виконане в межах науково-дослідної роботи кафедри іноземних мов технічного спрямування «Лінгвістичні та методико-педагогічні аспекти теорії і практики викладання іноземної мови у закладах вищої освіти» (№ держреєстрації 0125U001982).

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 10 від 15.01.2026 р.).

Беручи до уваги зазначене, звернення автора дисертаційної роботи до важливої, суспільно значущої проблеми, спрямованої на моделювання відповідної системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та експериментальну перевірку її ефективності є своєчасним, доцільним та науково вартісним.

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. Ознайомлення зі змістом і результатами дисертаційної роботи дозволяє виокремити положення, що мають вагомое значення як для теоретичного осмислення, так і для практичного розвитку сучасної педагогіки. У дослідженні Г.І. Шайнер представлено ґрунтовний аналіз науково-педагогічних джерел, що стало підґрунтям для уточнення поняттєво-категоріального апарату дослідження. Авторка аргументовано розкриває сутність та компонентну структуру іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Заслуговує на увагу розроблена концепція дослідження, змодельована система формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. У роботі запропоновано визначення компонентів, критеріїв, показників та рівнів сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, що дозволяє здійснювати її цілісну педагогічну оцінку.

Значну увагу приділено обґрунтуванню та емпіричній перевірці педагогічних умов, які сприяють ефективному формуванню іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища у закладах вищої освіти. Вартим позитивної оцінки є створений навчальний посібник “English for Designers”, Електронний навчально-методичний комплекс для організації інтеракції здобувачів освіти в іншомовному професійно спрямованому навчальному середовищі.

Нові факти, одержані здобувачем. Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження Г.І. Шайнер, необхідно вказати на наукову новизну, яка полягає в отриманні нових науково обґрунтованих результатів дослідження. Зокрема, дослідницею **вперше** обґрунтовано концепцію дослідження, що

ґрунтується на трьох концептах – методологічному, теоретичному, технологічному; розроблено та змодельовано систему формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, що охоплює взаємопов'язані підсистеми (цільова, теоретико-методологічна, змістово-технологічна, діагностико-результативна), експериментально перевірено її ефективність; визначено, аргументовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища (актуалізація і стимулювання майбутніх дизайнерів середовища до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; оновлення змісту іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища на основі міждисциплінарної інтеграції; моделювання професійно орієнтованих ситуацій на основі інтеракції; створення інформаційно-комунікаційного навчального середовища).

На рівні уточнення новизну становлять зміст ключових категорій дослідження: «професійна компетентність», «професійна компетентність дизайнера середовища», «іншомовна компетентність», «іншомовна професійна компетентність дизайнера середовища». Цінним у науковій площині вбачаємо обґрунтування сутності іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та її компонентної структури (мотиваційний, гносеологічний, діяльнісний, особистісний компоненти); удосконалення змістового наповнення іншомовної професійної підготовки майбутніх дизайнерів середовища; діагностичний апарат (критерії, показники, рівні) для визначення стану сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища за кожним із її компонентів.

На рівні деталізації подальшого розвитку набули положення про міждисциплінарну інтеграцію та її використання у процесі викладання іноземної мови за професійним спрямуванням; ідеї щодо використання методів моделювання та інтеракції з метою побудови іншомовного професійно спрямованого навчального середовища; конструювання ефективного іншомовного професійно спрямованого навчального середовища з опертям на сучасні інформаційно-комунікаційні технології.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого Г.І. Шайнер, і загалом не викликає сумніву. Дисертантка на високому науковому рівні коректно сформулювала категоріальний апарат, обґрунтувала вибір теми, визначила мету і завдання.

Наукові положення, сформульовані в дисертації, є логічно послідовними, переконливими, взаємозв'язаними й взаємозумовленими, характеризуються високим рівнем методологічного обґрунтування, наукового узагальнення та

всебічно висвітлюють досліджуване явище відповідно до мети наукового пошуку. Мета дисертаційної роботи сформульована комплексно, вона полягає у теоретичному обґрунтуванні концепції, моделюванні відповідної системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та експериментальній перевірці її ефективності.

Відповідно до мети дисертаційної роботи визначено її завдання, для реалізації яких автором проаналізовано значний масив науково-педагогічної літератури (903 позиції, з них 367 іноземною мовою), використано оптимальний і достатній комплекс методів наукового пізнання.

Цілком виправданою є структура дисертації, яка дозволяє простежити не тільки неординарність дослідницького задуму, а й глибину і змістовність розв'язання поставлених завдань, засвідчує виважений підхід авторки до досліджуваної проблеми, обраний ракурс якої надає роботі наукової вагомості, новизни та експериментальної пошуковості.

Принадно відзначимо вміння дисертантки узагальнювати й систематизувати експериментальний матеріал. Вражає фактологічна насиченість змісту дисертації, продуманість і вмотивованість представлення дослідницького апарату. Зміст анотацій, поданих українською та англійською мовами відображає зміст дисертації та висвітлює суттєві її аспекти та основні положення.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження та його висновків зумовлені чітко визначеною методологічною стратегією здійснення експериментального дослідження й обґрунтованими теоретико-методологічними та методичними положеннями. У роботі представлено наукові результати на всіх рівнях наукової новизни, що їх отримано у процесі наукового пошуку.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію шляхом публікації матеріалів дисертації. Вірогідність отриманих результатів забезпечена репрезентативністю вибірки, підтверджена достатньо представницькою апробацією на наукових конференціях різного рівня, математично-статистичною інтерпретацією кількісного та якісного аналізу емпіричних даних.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів. Значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретичні положення, викладені в дисертації, обґрунтовані методологічні підходи до розроблення цілісної концепції і моделі відповідної педагогічної системи у закладах вищої освіти, зокрема, до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, сформувані висновки, що підтверджуються результатами педагогічного експерименту можуть слугувати науковою основою для виконання подальших наукових розвідок, спрямованих на удосконалення іншомовної професійної компетентності підготовки не лише

майбутніх дизайнерів середовища, а й фахівців за різними спеціальностями.

Особливу практичну цінність дослідження вбачаємо у створенні та експериментальній перевірці системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, розробленні навчально-методичного забезпечення для іншомовної професійної підготовки фахівців дизайнерського профілю. Матеріали використано для удосконалення освітнього процесу у закладах вищої освіти України, зокрема у процесі освоєння майбутніми дизайнерами середовища курсу з іноземної мови за професійним спрямуванням. Беззаперечну практичну значущість має розроблений Навчальний посібник “English for Designers”, 12 розділів якого відображають предметно-мовний інтегрований зміст навчання. Доповнюють систему формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища Електронні навчально-методичні комплекси «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

Наукова значущість підтверджена актами про впровадження, які містяться у додатках і полягають в тому, що сформульовані в дисертації наукові результати знайшли своє впровадження в освітньому процесі Національного університету «Чернігівська політехніка» (довідка № 202/08-3120/ВС від 26.12.2025); Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (довідка № 5192-23.06 від 29.12.2025); Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-1974 від 30.12.2025); Львівської національної академії мистецтв (довідка № 315 від 30.12.2025); Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 26/23.01-33 від 07.01.2026); Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-20 від 08.01.2026); Київського національного університету технологій та дизайну (довідка № 05-05/26 від 12.01.2026).

На основі узагальнення результатів наукового пошуку, здійсненого Г.І. Шайнер, вивчення рукопису дисертації та анотації, а також опублікованих наукових і науково-методичних праць ми доходимо висновку, що особистий науковий доробок дисертантки можна кваліфікувати як достатньо значущий внесок у розвиток педагогічної науки та професійної освіти.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Одержані результати дисертаційного дослідження Г.І. Шайнер мають вагомое прикладне значення та можуть бути ефективно інтегровані в освітню практику. Зокрема, у закладах вищої освіти вони сприятимуть модернізації викладання дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням», оновленню змісту освітньо-професійних програм, навчальних курсів, навчально-методичних ресурсів для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів у процесі навчання різних іноземних мов. У науково-дослідній діяльності напрацювання дисертації можуть бути використані для подальшого

розвитку концептуальних засад іншомовної професійної освіти, удосконалення іншомовних професійних знань, умінь, навичок бакалаврів з дизайну середовища в умовах магістратури, а також неформального навчання; створення навчально-методичного інструментарію.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Обґрунтованою та логічною є структура дисертації, яка презентована анотаціями (українською і англійською мовами), вступом, п'ятьма розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, що відповідає вимогам щодо дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук.

У *вступі* аргументовано актуальність дослідження, означено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, презентовано гіпотезу і відповідно підібрані методи дослідження. Розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів. Презентовано дані про апробацію та впровадження одержаних результатів у практику закладів вищої освіти. Подано інформацію про авторський внесок у наукових працях, підготовлених та опублікованих у співавторстві, а також інформацію про структуру та обсяг дисертаційної роботи.

У *першому* розділі опонованої наукової роботи особливо цінним, на нашу думку, є те, що дисертантом висвітлено іншомовну професійну компетентність майбутніх дизайнерів середовища як предмет науково-педагогічних досліджень; представлено результати аналізу поняттєво-категорійного апарату дослідження. Заслуговує на схвальну оцінку глибина теоретичного аналізу наукових джерел, що стали засадничими для дослідження. Дослідницею докладно сутність та особливості досвіду вітчизняних університетів щодо формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

У *другому* розділі дисертаційного дослідження висвітлено теоретичні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища. Дослідницею належним чином розкрито сутність методологічних підходів до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; охарактеризовано компоненти, критерії, показники та рівні сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

У *третьому* розділі презентовано обґрунтування концепції дослідження формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища; представлено специфіку моделювання системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

У *четвертому* розділі презентовано педагогічні умови, необхідні для забезпечення ефективності формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища.

Особливий інтерес викликає *п'ятий* розділ дисертації, в якому представлено програму і методику дослідження; схарактеризовано специфіку констатувального етапу експерименту та подано інтерпретацію результатів дослідження; презентовано результати формувального етапу педагогічного експерименту.

Чітку логічну структурованість роботи забезпечують послідовні, логічні, чіткі та обґрунтовані висновки й узагальнення. У *висновках* представлено й охарактеризовано результати здійсненого дослідження, обґрунтовано значущість питань, які вивчалися, для можливого їх використання в діяльності всіх, хто долучений до галузі професійної освіти. Визначено перспективи подальших науково-педагогічних досліджень. Відзначаємо, що у мовностилістичному оформленні дисертації враховано особливості наукового стилю мовлення, що підтверджує виважений підхід авторки до досліджуваної проблеми, обраний ракурс якої надає роботі наукової вагомості.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, висловимо окремі міркування, що видаються нам дискусійними й вимагають уточнень і пояснень:

1. Авторка цілком слушно виокремлює та характеризує комплекс методологічних підходів, покладених в основу формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, які безперечно відіграють важливу роль у процесі іншомовної професійної підготовки фахівців різних галузей і майбутніх дизайнерів зокрема. Проте за межами наукового пошуку дисертантки залишилися такі методологічні підходи, як дискурсивний, інтегративний та рефлексивний.

2. У роботі неодноразово підкреслюється важливість фахового спрямування курсу іноземної мови для студентів – майбутніх дизайнерів середовища з метою забезпечення можливості опанування ними фахової мови дизайну як особливого функціонального різновиду іноземної мови, що обслуговує відповідну професійну сферу та реалізується у специфічному типі дискурсу. У такому контексті доречною була б характеристика лексичних, граматичних і стилістичних особливостей сучасного англomовного дизайн-дискурсу, врахування яких є важливим для повноцінної підготовки майбутніх дизайнерів до іншомовної професійної комунікації.

3. Певну дискусійність викликає питання узгодження укладеного авторкою навчального посібника з реальними умовами організації іншомовної підготовки майбутніх дизайнерів середовища. З огляду на те, що їхня підготовка регламентується чітко визначеними часовими межами згідно зі Стандартом вищої освіти, потребує додаткового пояснення, яким чином запропоноване авторкою змістове наповнення посібника може бути ефективно реалізоване у межах відведеного аудиторного навантаження та робочих програм навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» без перевантаження

здобувачів освіти і без зниження якості їхньої професійної підготовки.

4. Обґрунтовуючи теоретичні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища, авторка приділяє особливу увагу аналізу психологічних теорій – нативізму, когнітивізму, інтеракціонізму, що розкривають феномен мови та мовлення як людського явища та визначають ефективні стратегії її засвоєння. Водночас видається доцільним більш детальне висвітлення психолінгвістичних ідей, положень щодо сприймання і породження мовлення, зокрема іншомовного, що уможливило б повніше розкрити психологічні закономірності та механізми опанування майбутніми дизайнерами середовища іноземної мови для професійних цілей.

5. Заслугове на схвалення розроблений авторкою навчальний посібник “English for Designers”. На наш погляд, варто порекомендувати здобувачці звернутися до досвіду відомих британських видавництв (Oxford University Press, Pearson, Cambridge University Press) та підготувати додатково “English for Designers. Teacher’s book”, що спростило б підготовку до занять та їх проведення.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях. Основні положення, ідеї, результати дисертаційного дослідження викладено в 57 публікаціях (із них 17 – одноосібні): 1 навчальний посібник; 25 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 5 статей у періодичних виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science; 15 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації на науково-практичних конференціях; 11 праць, що додатково відображають результати науково-педагогічного дослідження.

Висновок. Науково-теоретичний аналіз основних положень дисертації та опублікованих праць авторки дає підстави для висновку, що дисертаційна робота Шайнер Ганни Ігорівни «Теоретичні і методичні засади формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища» є завершеною науковою працею, у якій розв’язано наукове завдання, яке полягає у теоретичному обґрунтуванні концепції, моделюванні відповідної системи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх дизайнерів середовища та експериментальній перевірці її ефективності, що має важливе значення для подальшого розвитку спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Основні положення, ідеї, результати дисертаційного дослідження викладено в 57 публікаціях (із них 17 – одноосібні): 1 навчальний посібник; 25 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 5 статей у періодичних виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science; 15 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації на науково-практичних конференціях; 11 праць, що додатково відображають результати науково-педагогічного дослідження.

Дисертація є результатом самостійних досліджень, не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень, що констатує відсутність порушення академічної доброчесності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197) та іншим вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертаційних досліджень.

Дисертація заслуговує на позитивну оцінку, а її авторка Шайнер Ганна Ігорівна заслуговує присудження ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Доктор педагогічних наук, професор,
Завідувач кафедри англійської мови,
літератури, з методиками навчання
Мукачівського державного
університету

Наталія ТЕЛИЧКО

Підпис Наталії Теличко засвідчую:
Учений секретар
Мукачівського державного
університету

Оксана КОРОЛОВИЧ